

Verksamhetsberättelse för biblioteket på Adolf Fredriks musikklasser år 2005

Läget i januari 2005

Under höstterminen 2004 hade de då nyanställda bibliotekarierna arbetat med en första upp-
rustning av beståndet och med att etablera skolbiblioteket inom organisationen. Skönlitterära
bokprat samt lektioner i källkritik och informationssökning hade börjat komma igång. Inför SS:s
föräldraledighet (från och med februari 2005) påbörjades en rekryteringsprocess för att hitta en
lämplig vikarie. Bland över 100 sökande valdes SN, bibliotekarie med mångårig erfarenhet från
bl a Rinkebyskolan.

Bestånd och medieanslag

I mån av tid arbetar bibliotekarierna med att förnya beståndet, som inte på långa vägar har hunnit
ikapp skolans behov idag. Särskilt facklitteraturbeståndet är mycket föråldrat. Under våren 2005
prioriterades inköp av facklitteratur, och lärare från olika ämnesgrupper bjöds in för att titta på
gallringsobjekt och diskutera nyinköp. Aktuell skönlitteratur på svenska och engelska köps in
kontinuerligt, även ljudböcker och digitala talböcker avsedda för elever med särskilda behov.

Biblioteket fick 170.000 kr i medieanslag 2005, vilket kommer nära skolbibliotekens gyllene
regel om 1 bok per elev och år. För skolbibliotek som befinner sig i ett uppbyggnadsskede och
måste rusta upp sitt bestånd beräknar man i själva verket 3 böcker per elev och år under de första
tre till fyra åren. (Källa: <http://www.skolbibliotek.se/ost/tumregler.htm>)

Pedagogisk verksamhet

Bibliotekarierna har hållit i sammanlagt 26 bokprat om skönlitteratur (de flesta i helklass), varav
åtta i samband med *Bokjuryn*, en landsomfattande omröstning där barn och ungdomar läser nya
böcker och röstar fram sina favoriter. Det var tre klasser i år 4 och tre klasser i år 5 som fick
möjlighet att delta i vårens *Bokjury*. Nästa års omgång av *Bokjuryn* inleddes redan under
december 2005.

I början av vårterminen sköt arbetet med informationssökningen ny fart. Under kort tid hann
samtliga klasser i år 7 besöka biblioteket för att få dels en allmän lektion i informationssökning,
dels en lektion kopplad till ämnet kemi (metaller och grundämnen). Andra bokningar gällde
informationssökning inom SO (partipolitik), svenska (författarpresentationer), biologi (hörsel,
sjukdomar). Sammanlagt höll bibliotekarierna under vårterminen 37 lektioner i
informationssökning, de flesta i halvklass.

Under vårterminen blev det allt tydligare att eleverna har behov av mycket mer undervisning i
informationssökning. Eleverna kan inte förväntas klara av självständiga uppgifter utan att få
handledning i hur man strukturerar sitt arbete och hur man lägger upp sin sökstrategi. De klasser
som har fått lektioner av bibliotekarie använder sin tid effektivt och lär sig både sök teknik och
om sitt ämne, medan klasser som ”dimper ner” utan förvarning slösar bort sin lektionstid med
planlöst sökande.

För bibliotekarierna är målet glasklart: fler riktade lektioner, där en lärare bokar in klassen hos en
bibliotekarie. Under en studiedag i början av höstterminen slog bibliotekarierna ett slag för
gemensam planering och visade på möjliga lektionsupplägg i Infoteket och biblioteket.

För att kunna boka in klasser samtliga dagar i veckan (och inte som förut enbart tisdag, onsdag, torsdag), krävdes antingen extra personal eller ändrade öppettider. Sedan början av höstterminen gäller därför följande öppettider:

Måndag	12-13.30 öppet för alla (under resten av dagen inbokade klasser)
Tis, ons, tors	9-15 öppet för alla (oförändrat)
Fredag	10.30-12 öppet för alla (under resten av dagen inbokade klasser)

Det nya biblioteksschemat fick god effekt. Sedan de nya öppettiderna infördes har vi sett en markant ökning i antalet informationssökningslektioner: från 37 lektioner under vårterminen till 85 lektioner under höstterminen. Bibliotekarierna noterar en klar förbättring av informationskompetensen i de klasser som har arbetat på detta sätt. En fortsatt satsning på riktade lektioner kommer att leda till en arbetsplan för vilka färdigheter som ska läras ut i varje skolar. Redan nu dokumenteras det noga vilka klasser som har fått undervisning i vilka delmoment, för att bibliotekarierna och lärarna ska kunna planera kommande insatser. Målet måste vara att nå samtliga klasser. Om några år kommer AF:s nior att ha en solid grund att stå på när de ställs inför gymnasiet krav på informationskompetens. För att uppnå skolans mål är skolbiblioteket ett oumbärligt pedagogiskt redskap.

Förankring bland skolans lärare

Bibliotekets mål är att bli en självklar del i skolans pedagogiska verksamhet. Det utökade samarbetet mellan lärare och bibliotekarierna vid planering av större arbeten är ett viktigt led i detta utvecklingsarbete. Det är av yttersta vikt att både lärare och bibliotekarierna prioriterar detta samarbete. Bibliotekarierna ingår i var sitt arbetslag och informerar om samarbetsformer på konferenser och ämneslagsmöten. Genom nöjda kollegor sprider sig fördelarna med samplaneringen till fler lärare. Sedan början av höstterminen har ett antal lärare schemalagts som biblioteksresurs under en av de välbesökta lunchtimmarna. Detta innebär en extra vuxen i lokalen, medan den ena bibliotekarien är på lunch. Samtidigt blir det en naturlig kontakt mellan biblioteket och de schemalagda lärarna.

Hemsidan och information

Under hösten har biblioteket byggt ut sina sidor på skolans hemsida. Där finns numera sidor om informationssökning som riktar sig till eleverna, samt sidor om samarbetsformer och praktisk information till lärare. Se www.afmu.nu/biblioteket Lärarinformationen finns även i en folder som ska kunna delas ut till nya kollegor och vikarier.

IT-pedagog

Under läsåret 2004/05 framkom det att många elever saknar grundläggande datakunskaper. Utöver nätvetenskap och sökteknik behöver de undervisning i ordbehandling och andra program, men även skolning när det gäller onödiga färgutskriftar, papperslöseri osv. De nya elever som börjar i år 4 behöver dessutom en grundintroduktion till skolans datorer, då de får sina lösenord och lär sig skolans dataregler. För att lösa de mest akuta problemen tog bibliotekarierna under läsåret 04/05 på sig denna uppgift, men behovet av dataundervisning är så stort att en sådan arbetsuppgift inte ska ligga på biblioteket. Bibliotekarierna tog emot klasser för sådana introduktioner vid 12 tillfällen (i halvklass). För att ge lärare i år 4-6 en repetition av hur skolans datorer fungerar höll bibliotekarierna på eget bevåg i två utbildningstillfällen i Infoteket. Glädjande nog fick anställda skolan i början av höstterminen MM som IT-pedagog.

Biblioteks- och IT-råd

Ett trettiotal elever har anmält sig till det nystartade Biblioteks- och IT-rådet. Diskussionerna har rört allt från inköspolicy till dataregler, men än så länge har rådet inte hittat någon effektiv arbetsform. En konkret åtgärd var att några medlemmar erbjöd sig att julpynta i biblioteket samt tillverka en förslagslåda.

Fortbildning och omvärldsbevakning

Under vinterhalvåret deltog MS i Mediatekets kurs ”Skolbibliotek och undervisning” tillsammans med en lärare. SN medverkade under våren i en paneldiskussion om bokprat, som anordnades av Stockholms stadsbibliotek. MS har föreläst om skönlitteratur för unga vuxna på Barnboksinstitutet samt fortsatt med sitt ideella arbete inom Svensk Biblioteksförning. Skolbiblioteket har tagit emot ett antal studiebesök, bl a en kursgrupp för biblioteksassistenter, och föreningen Skolbibliotek Öst, samt en delegation med iranska bibliotekarier som gästade Svenska Institutet. Vi får regelbundet studiebesök från andra skolor och har vid flera tillfällen intervjuats av biblioteksforskare. Under höstterminen valdes SN in som representant för skolbiblioteken i redaktionskommittén för indexering av barn- och ungdomslitteratur. Inför årets skolmässa i Älvsjö har MS tillsammans med två kollegor från Skolbibliotek Öst tagit fram ett kampanjmaterial för att göra skolbiblioteken synliga. Båda bibliotekarierna har representerat grundskolebiblioteken i ett hearing i samband med Stockholms stads nya biblioteksplan.

Statistik

Det finns ingen tillfredsställande metod att mäta skolbiblioteksverksamhet kvantitativt. Ett vanligt sätt att mäta är att titta på antal utlånade medier. Jämfört med höstterminen 2004 har utlåningssiffrorna sjunkit något. Men det måste sättas i relation till dels minskade öppettider (18 timmar istället för 25 timmar per vecka), dels den markanta ökningen av bibliotekarieledda lektioner (från 37 lektioner under vårterminen till 85 under höstterminen). Dessa lektioner innebär att klassen besöker Infoteket och/eller biblioteket, där eleverna arbetar med databaser och referenslitteratur – vilket inte ger utslag i utlåningsstatistiken.

Augusti-december 2005	3.033 utlån
Augusti-december 2004	3.545 utlån
Augusti-december 2003	1.796 utlån
Augusti-december 2002	2.073 utlån
Augusti-december 2001	1.569 utlån

Vision framåt

Nuvarande bemanning tillåter inte att bibliotekarierna håller öppet hela skoldagen för spontana besök OCH förbereder och håller lektioner för inbokade klasser. Utifrån läroplanen och elevernas bristande informationskompetens har vi sett oss tvungna att prioritera riktade lektioner. Helst skulle vi se att de båda 80%-tjänsterna kompletterades med en biblioteksassistent, som skulle kunna hålla öppet hela skoldagen. Med tanke på det stora elevantalet och elevernas tydliga önskemål om ett öppet bibliotek är detta ingen orimlighet. Skolbiblioteket på AF har med sina motiverade elever och duktiga lärare en enorm utvecklingspotential. Med tillräckliga resurser kan biblioteket bli skolans nav både när det gäller elevaktiva arbetssätt och lustfylld läsning.

Stockholm 2006-01-09